

"Unitatea politică a clasei muncitoare": agitație și propagandă în Ialomița, 1944-1948

Pantelimon, Răzvan Victor

Veröffentlichungsversion / Published Version

Zeitschriftenartikel / journal article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Pantelimon, R. V. (2005). "Unitatea politică a clasei muncitoare": agitație și propagandă în Ialomița, 1944-1948. *Studia Politica: Romanian Political Science Review*, 5(3), 695-706. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-56299-1>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY-NC-ND Lizenz (Namensnennung-Nicht-kommerziell-Keine Bearbeitung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/1.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY-NC-ND Licence (Attribution-Non Commercial-NoDerivatives). For more information see:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/1.0>

„Unitatea politică a clasei muncitoare“

Agitație și propagandă în județul Ialomița, 1944-1948

RĂZVAN PANTELIMON

Studiul de față analizează modul în care, în perioada 1945-1948, organizațiile Partidului Comunist Român și cele ale Partidului Social Democrat au acționat la nivelul județului Ialomița pentru realizarea Partidului Unic Muncitoresc și pentru preluarea puterii efective.

Procesul de unificare a mișcării muncitorești a fost momentul final al preluării de către comuniști a puterii politice. Tactica PCR a fost aceea de eliminare treptată a adversarilor și de realizare a unor alianțe conjuncturale care să le folosească propriilor interese. După eliminarea PNT și PNL din viața politică și expulzarea din PSD a acelor lideri care se opuneau colaborării cu PCR, următorul pas a fost unificarea celor două partide de stânga, dar cu o netă dominație din partea comuniștilor.

Studiul de față analizează modul în care, în perioada 1945-1948, organizațiile Partidului Comunist Român și cele ale Partidului Social Democrat au acționat la nivelul județului Ialomița pentru realizarea Partidului Unic Muncitoresc și pentru preluarea puterii efective.

Un rol important în acest proces l-au avut propaganda și tehnicile persuasive, care doreau să convingă populația că „Partidul Unic Muncitoresc din Țara românească va fi în stare să mobilizeze în jurul lui întreaga clasă muncitoare, în jurul clasei muncitoare întreg poporul, toate forțele progresiste, să întărească alianța cu țărănimea, să întărească colaborarea cu intelectualitatea progresistă, [...] și să mobilizeze tot poporul la întărirea Republicii Populare, la crearea condițiilor pentru trecerea la construcția socialismului”¹. Urma să se înfăptuiască astfel „unitatea ideologică, politică și organizatorică a clasei muncitoare, [...] ca să nu rămână în nici un sat, oraș sau cătun pe unde trecem, un singur om căruia să nu-i fie clare aceste lucruri, tocmai pentru ca zvonurile dușmanilor să se izbească de această claritate pe care noi o facem în capul oamenilor muncii din țara noastră”².

Acțiunile care pretindeau să realizeze unitatea mișcării muncitorești începuseră încă din 1944 și au continuat până în 1948, când are loc Congresul de constituire a Partidului Muncitoresc Român. Vom prezenta inițial reperele majore ale acestui proces așa cum s-a desfășurat el la nivel național, pentru ca ulterior să analizăm situația concretă din județul Ialomița, pe baza documentelor de arhivă și a presei vremii.

În aprilie 1944 se crea Frontul Unic Muncitoresc (FUM), vestea realizării acestuia fiind adusă la cunoștința publicului de către reprezentanții PCR și PSD printr-un manifest difuzat în data de 1 mai. La scurt timp de la constituirea FUM și răspândirea manifestului acestuia, în principalele întreprinderi din capitală și din

¹ *Stenogramele ședințelor Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, vol. I, 1948, Arhivele Naționale ale României, București, 2002, p. 13.

² *Ibidem*, pp. 9-11.

alte centre muncitorești au luat ființă comitete locale ale FUM¹. La 1 septembrie 1944 se înființează comisia de organizare a mișcării sindicale unite, iar în ianuarie 1945 apare Confederația Generală a Muncii.

Ulterior s-a realizat și unitatea de acțiune a tineretului comunist și socialist prin constituirea la 5 septembrie 1944 a Frontului Unic al Tineretului. La 2 octombrie s-a hotărât de către delegații PCR și PSD crearea unui Comitet Central al FUM, rezoluția adoptată cu acest prilej arătând că „pentru îndeplinirea sarcinilor actuale ale clasei muncitoare, Frontul Unic trebuie să devină o forță puternică, bine organizată, cu o platformă de luptă comună. Frontul Unic Muncitoresc poate fi o realitate vie doar dacă se realizează de jos în sus prin lupta comună, atât pe teren politic cât și pe teren sindical”².

Conferința Națională a PCR din octombrie 1945 a susținut necesitatea unificării muncitorești, rezoluția adoptată cu acest prilej afirmând că: „Conferința Națională a Partidului Comunist Român, în numele întregului nostru partid, cheamă în mod solemn pe tovarășii sociali-democrați la înfăptuirea unității politice a clasei muncitoare, printr-un mare Partid Unic Muncitoresc [...] Partidul Comunist Român concepe înfăptuirea Partidului Unic Muncitoresc, nu ca pe o contopire mecanică între cele două partide existente, ci ca o unificare politică și organizatorică pe baze principiale, în urma unei acțiuni de lămurire ideologică și a înfăptuirii unei depline unități de acțiune”³.

Ulterior, principala orientare a relațiilor între PCR și PSD a ținut cont de pregătirea alegerilor parlamentare din 1946. Rezoluțiile Conferinței Naționale a Partidului Social-Democrat din 1-3 decembrie 1945 susțineau participarea separată la alegeri, pentru că „mergând singur în alegeri PSDR își afirmă independența și libertatea de mișcare și folosește ocazia de a-și număra rândurile, spre a-și da seama, cu precizie, de raportul de forțe în coaliția guvernamentală de mâine. Oricare ar fi însă rezultatul alegerilor, PSDR ține să declare de pe acum că consideră indispensabilă în orice caz continuarea colaborării cu Partidul Comunist, în guvernul de mâine și în afara acestuia”⁴.

Mai târziu, în urma unor discuții aprinse, care vor duce la eliminarea din PSD a lui Constantin Titel Petrescu și a susținătorilor săi, Congresul Partidului Social-Democrat din 10 martie 1946 hotărăște „cu o majoritate de 232 de voturi, 29 contra și 60 de abțineri, participarea în viitoarele alegeri parlamentare în cartel electoral cu partidele și organizațiile care au constituit la 6 martie, guvernul dr. Petru Groza”⁵. Blocul Partidelor Democratice va fi declarat în mod fraudulos câștigător al alegerilor din toamna anului 1946.

Pe parcursul anului 1947 continuă acțiunile pentru unificarea celor două partide, prin contopirea organizațiilor de tineret, care în februarie 1947 vor forma Comitetul Provizoriu al UTM, iar în 14-15 martie, ca rezultat al Conferinței Naționale a Tineretului, se creează Uniunea Tineretului Muncitoresc. În august, o hotărâre a

¹ Gheorghe ȚUȚUI, Aron PETRIC, *Frontul Unic Muncitoresc în România*, Editura Politică, București, 1971, p. 65

² *Scânteia*, 7 octombrie 1944.

³ *Scânteia*, 1 noiembrie 1945, apud *România. Viața politică în documente – 1945*, Arhivele Statului din România, București, 1994, p. 377.

⁴ *Universul*, 5 decembrie 1945, apud *ibidem*, p. 455.

⁵ *Libertatea*, 13 martie 1946, apud *România. Viața politică în documente – 1946*, Arhivele Statului din România, București, 1996, p. 128.

a Biroului Politic al PSD, care fusese epurat de așa-zisele „elemente de dreapta“, cerea ca unitatea de acțiune a clasei muncitoare să „fie consolidată și desăvârșită“¹.

Congresul al XVIII-lea al PSD din octombrie 1947 a hotărât „împuternicirea Comitetului Central al partidului să discute cu CC al PCR mijloacele practice pentru realizarea unității politice, organizatorice și ideologice a mișcării noastre muncitorești și, pe baza acordului ce se va stabili, să facă toate lucrările și formele pentru desăvârșirea unității în cadrul unui singur partid al clasei muncitoare“².

Imediat se va elabora o platformă comună a celor două partide, dată publicității pe 13 noiembrie 1947, în care se sublinia, printre altele, „că dezvoltarea României pe drumul democrației spre socialism impune cu necesitate refacerea unității organizatorice și politice a clasei muncitoare prin crearea unui partid unic, că făurirea unui asemenea partid reprezintă o chestiune vitală pentru clasa muncitoare din România“³.

Comitetul Central al FUM a hotărât la 4 ianuarie 1948 formarea unei Comisii Centrale de organizare a Congresului Partidului Unic Muncitoresc (PUM) și a stabilit principiile ce urmau să stea la baza acțiunii de alegere a birourilor organizațiilor de partid, a comitetelor de sector, plasă, județe, ca și a delegaților pentru unificare.

În 14 februarie 1948 Comisia Centrală de organizare a partidului unic a dat publicității comunicatul privind data și locul Congresului Partidului Muncitoresc Român, publicându-se totodată și proiectul de statut al PMR⁴. Congresul de creare a PMR va fi ținut la București în 21-23 februarie și va cuprinde 822 delegați cu drept de vot deliberativ, dintre care 760 aleși în adunările județene, 62 de membri ai celor două Comitete Centrale, precum și 8 delegați cu drept de vot consultativ⁵.

După această scurtă prezentare a etapelor procesului de realizare a PUM la nivel național, vom încerca să vedem care au fost principalele activități și acțiuni desfășurate de organizațiile Partidului Comunist și a celui Social-Democrat din județul Ialomița, în vederea pregătirii unificării.

Organizația județeană Ialomița a PCR a luat ființă la 25 august 1944⁶. Imediat după 23 august 1944 numărul membrilor PCR în organizația Ialomița era foarte mic, dar el va crește spectaculos, astfel încât la sfârșitul lui octombrie 1944 va fi de 4 491, în decembrie de 5 981, iar la sfârșitul lui mai 1945 să ajungă la 6 602 membri. Dintre aceștia: muncitorii erau 1 499, țărani 4 556, funcționarii 476, alții 71. Erau totodată constituite comitete de partid în toate cele 8 plăși ale județului⁷.

Tot în această perioadă, respectiv în 14 septembrie 1944, a început activitatea legală a organizației PSD Ialomița⁸.

¹ Gheorghe ȚUȚUI, Aron PETRIC, *Frontul Unic Muncitoresc în România*, Editura Politică, București, 1971, pp. 146-147.

² *Platforma Partidului Unic Muncitoresc*, București 1947, apud *România. Viața politică în documente – 1947*, Arhivele Statului din România, București, 1994, p. 231.

³ *Scânteia*, 14 noiembrie 1947.

⁴ *Scânteia*, 16 februarie 1948.

⁵ Aron PETRIC, Gheorghe ȚUȚUI, *Unificarea mișcării muncitorești din România*, Editura Academiei RSR, București, 1968, p. 161.

⁶ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 2/1944, fila 85.

⁷ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 6/1945, fila 46.

⁸ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PSD, dosar 3/1944, fila 199.

Încă din octombrie 1944 vor începe acțiunile de preluare a puterii de către comuniști și aliații acestora. Astfel vor fi schimbați primarii din comunele Brătianu, Cocargea, Coșereni, Dragalina, Buieși, iar la Mihai Viteazul, după cum relatează C. Protopopescu, a avut loc o alegere prin vot secret a primarului, fiind ales cu majoritate reprezentantul Frontului Plugarilor¹. În comuna Săpunari a avut loc o mare adunare a țăranilor, unde Nichifor Stere, membru în Comitetul Central al Frontului Plugarilor le-a vorbit despre reforma agrară, iar plugarul Gheorghe Ivănescu a organizat alegerea unui comitet sătesc provizoriu².

În Călărași este organizată în sala „Parcului comunal” o întrunire în care se hotărăște schimbarea primarului. O notă informativă a poliției orașului Călărași din 24 noiembrie 1944, către Prefectura Județului, arăta că „astăzi au avut loc în acest oraș o întrunire a Uniunii Patriotice și a Sindicatelor Muncitorești. După întrunire asistența s-a încolonat și a manifestat pe stradă până în dreptul Primăriei, aici muncitorii au intrat în sala de ședințe și au redactat un proces verbal pentru demiterea primarului. Au fost încercări din partea gărzii de a opri intrarea, dar nu s-a putut. A încercat să intervină colonelul Vasiliu, comandantul garnizoanei, care până la urmă s-a retras³.

Câteva zile mai târziu este atacată și ocupată și Prefectura. Iată cum apare desfășurarea acestei acțiuni, tipică pentru modul în care PCR a preluat puterea prin violență și fraudă, în memoria mai multor participanți. Radu Rainea: „La 1 decembrie am fost chemat împreună cu Nicolae D. Cristea, care pe atunci era primul nostru președinte de sindicat și cu alți tovarăși, la colonelul Dobrotescu, prefectul lui Sănătescu, care de la ușă ne-a luat în primire: «Voi sunteți, mă, împotriva țării?». Noi i-am răspuns: «Nu domnule Prefect, noi comuniștii suntem pentru țară, pentru dreptate și libertate!». Ne-a amenințat că o să ne trimită la Curtea Martială. Dar amenințările lui nu au avut nici un efect”.

V. Toma povestește cum: „ne-am întrunit noi cei din Frontul Național Democrat la sediul Uniunii Patrioților, unde câțiva tovarăși de la județeană Ilfov a PCR ne-au învățat ce să facem [s. n.] Așa că am trimis delegați la toate comunele din împrejurimi pentru a cere ajutor, ca la 3 decembrie să vină să ne sprijine în luarea prefecturii. Și au venit mii de țăranii din Independența, Cuza Vodă, Dragalina. Prefectul, aflându-se de întrunire, a văzut și cât popor se strânsese în jurul Prefecturii, a chemat armata, a înșesat curtea cu soldați, ba a instalat și câteva mitraliere la etaj”.

Din nou R. Rainea: „După întrunire, o delegație din care făcea parte și C. Nicolescu, a intrat la Prefect. Profitând de absența comandantului pazei prefecturii, aceștia l-au dezarmat pe Prefect. Apoi C. Nicolescu a venit la fereastră și a făcut un semn”. „Fiind lângă santinelă – relatează R. Negrilă – cu tovarășul N. Clinievichi, cu un steag roșu desfășurat, i-am atras atenția santinellei că ne cheamă prefectul, și am intrat ca un fluviu pe poarta Primăriei”.

„Pe mine m-a trimis noul Prefect C. Nicolescu la Constanța – vorbește Radu Rainea – pentru a lua legătura cu Prefectura Constanța, unde deasemenea se instalase un prefect comunist și să aduc arme pentru apărarea Prefecturii”. Mai departe Reazim Negrilă relatează că un grup de 50 de comuniști au păzit Prefectura timp de aproape 2 luni pentru că guvernul Rădescu nu a vrut să-l recunoască pe noul prefect⁴.

¹ *Tribuna Ialomiței*, 6 martie 1970.

² *Scânteia*, 4 octombrie 1944.

³ Arhivele Statului – Călărași, fond Prefectură, dosar 68/1944, fila 348.

⁴ *Tribuna Ialomiței*, 6 martie 1970.

Am inclus *in-extenso* amintirile celor implicați în ocuparea Prefecturii, așa cum au fost ele rememorate ulterior, pentru a înțelege mecanismele care au dus la instalarea puterii comuniste în funcțiile de conducere județene. Se poate observa tenta vădit propagandistică a acestor rememorări, apărute la peste un sfert de veac de la evenimentele propriu-zise. Deși propaganda comunistă a încercat să propage teza unei ridicări spontane a maselor contra reprezentanților administrației „burghezo-moșierești”, din relatările de mai sus vedem clar că aceste acțiuni au fost coordonate și planificate („tovarășii de la Ilfov” care i-au învățat ce să facă, colaborarea cu Constanța etc).

Tot prin forță și violență au fost înlocuiți primarii orașelor Slobozia și Urziceni, șeful Poliției, chestorul Siguranței, precum și alți funcționari. În satul Coșereni țărării au hotărât „alungarea din fruntea comunei a administrației antonesciene și înlocuirea ei cu Comitetul Comunal compus din săteni și sătence”¹.

De altfel, Virgil Solomon, ministru al lucrărilor publice și refacerii, declara în ședința Consiliului de Miniștri din 16 februarie 1945 că „în Ialomița au fost dați afară în câteva zile 100 de primari”².

Sfârșitul anului 1944 și începutul lui 1945 se caracterizează prin numeroase manifestații, organizate sub egida FUM. Aceste manifestații aveau un puternic caracter propagandistic atât prin discursurile participanților (mulți din conducerea centrală), cât și prin reflectarea ulterioară în presa locală. Trebuie menționat că, dat fiind caracterul agricol al județului Ialomița, propaganda comunistă s-a concentrat pe problemele țăranilor, un rol important avându-l aici Frontul Plugarilor.

La 11 februarie 1945 la Călărași a avut loc o adunare la care au luat cuvântul muncitorii Ștefan Dimancea, Ștefan Bâțlan, plugarul Gheorghe Iorga și alți 17 reprezentanți din județ, și la care s-a militat pentru „guvern FND și reformă agrară”³.

O altă manifestație s-a desfășurat câteva zile mai târziu, la 16 februarie, la această manifestare vorbind reprezentanți ai sindicatelor, apoi Stere Nichifor din partea Comitetului Central al Frontului Plugarilor și Vasile Hulduban, președintele județenei FP⁴.

Un moment important în activitatea de afirmare a FUM în orașul Călărași au fost acțiunile organizate cu ocazia zilei de 1 mai 1945, la care au participat (potrivit presei vremii) 25 000 de cetățeni și la care au luat cuvântul reprezentanți ai PCR și ai PSD⁵.

Un prim pas în direcția întăririi colaborării dintre PCR și PSD a fost ședința comună de FUM, în cadrul căreia, așa cum reiese din procesul-verbal din 20 noiembrie 1945, se reorganizează FUM pe plan județean. Din partea PSD au fost aleși în Comitetul Județean al FUM ca membri titulari: Nae Cristescu și Costică Zamfir, membri supleanți fiind Nelu Doicescu și P. Clinciu, iar din partea PCR membri titulari au fost Stelian Anghelide și Ștefan Bâțlan, iar supleanți Dumitru Ungureanu și Nicolae Popescu. Secretar de Front Unic a fost ales Stelian Anghelide (PCR)⁶.

¹ *Scânteia*, 4 octombrie 1944.

² Arhivele Statului – București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 303/1945, fila 2.

³ *Ialomița Liberă*, 19 februarie 1945.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ialomița Liberă*, 6 mai 1945.

⁶ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 4/1945, fila 2.

Într-o altă întâlnire din 8 decembrie se cere ca „ambele partide să țină conferințe, arătându-se necesitatea Frontului Unic Muncitoresc, nivelând în acest fel drumul realizării partidului unic [...] După aceste conferințe ținute în sânul fiecărui partid să se țină o întrunire cu membrii ambelor partide”¹.

În toată această perioadă continuă epurarea celor considerați reacționari, de altfel hotărându-se că „atunci când un tovarăș face parte din mai multe partide să fie demascată și situația lui să se discute în cadrul Frontului Unic Muncitoresc”². Se pare că între cele două partide existau anumite neînțelegeri, astfel încât la 28 mai 1946 Comitetul Județean Ialomița al FUM elaborează un document comun care este prelucrat în organizațiile ambelor partide, în vederea împrăștierii suspiciunilor după care între PCR și PSD ar exista fricțiuni, mai ales după vizita și mitingul din 19 mai din Călărași la care au participat Ștefan Voitec și Ion Burcă, ministru subsecretar de stat la Interne. Acest document, care urma să fie citit în fața activului PSD și PCR, afirma deplina armonie între cele două partide și lipsa oricăror divergențe, precum și dorința de a întări legăturile între ele³.

Cu prilejul alegerilor sindicale din primăvara anului 1946 Comitetul Județean al FUM a trecut la reorganizarea comitetelor de Front Unic în întreprinderi și instituții, candidaturile pentru comitetele sindicale fiind propuse de către FMU⁴.

Anul 1946 a fost dominat de preocuparea pentru alegerile parlamentare. Pentru reușita acestora Comitetul Județean al Frontului a analizat în mai multe ședințe de lucru măsurile concrete privind pregătirea campaniei electorale, printre care constituirea Comitetului Județean al Blocului Partidelor Democratice, care își va publica Platforma-Program în 27 mai 1946⁵.

Un rol important în aceste alegeri urma să aibă propaganda, care s-a manifestat în special în organizarea unor întruniri, manifestații și mitinguri, la care au participat lideri locali și naționali ai celor două partide. Discursurile participanților prezentau într-o lumină extrem de favorabilă activitatea PCR și „demască uneltirile partidelor istorice”. Aceste acțiuni au fost relatate pe larg în presa „progresistă” locală.

De exemplu, la Slobozia în 10 iunie 1946 a avut loc o întrunire publică a PSD la care a participat Lotar Rădăceanu, secretar al PSD⁶. La 25 iunie la Căzănești, în prezența a 25 000 de țărani, au fost împărțite de către reprezentanții guvernului „Titlurile de împrăștiere”. Au participat Stere Nichifor, secretar adjunct al CC al Frontului Plugarilor, Filimon Moga, membru al CC al FP și Elena Livezeanu din partea FDP⁷. Pe 21 iulie la Slobozia este pe larg dezbătută Platforma-Program, reprezentantul PCR fiind Constantin Doncea⁸. În aceeași zi la Fetești ia cuvântul Ilie Popa, membru al CC al PCR, iar la Călărași în prezența a peste 4000 de oameni a fost expusă poziția PCR de către Andrei Neagu, secretar al regionalei PCR București⁹.

¹ *Ibidem*, fila 4.

² *Ibidem*, fila 7.

³ *Ibidem* fila 10

⁴ *Ibidem* fila 11.

⁵ *Ialomița Liberă*, 27 mai 1946.

⁶ *Ialomița Liberă*, 17 iunie 1946.

⁷ *Ibidem*, 1 iulie 1946.

⁸ *Ibidem*, 29 iulie 1946.

⁹ *Ibidem*, 5 august 1946.

Pe lângă adunările cu o participare numeroasă, cum au fost cele din Călărași organizate de Comitetul Județean al Blocului Partidelor Democratice (BPD) (la care iau cuvântul Stere Nichifor și N. Cristescu, președintele județenei PSD)¹ sau de FUM (în care Gheorghe Barbu, candidat al BPD, prelucrează rezoluția comună a comitetelor centrale ale PCR și PSD din 23 octombrie 1946)², au avut loc întâlniri în întreprinderi, în cartiere etc la care participau propagandiști din partea FUM. Vedem că propaganda comunistă a acționat la toate nivelurile, prin intermediul agitatorilor și propagandiștilor.

Pe lista BPD au fost propuși următorii candidați: generalul Nicolae Pârvulescu și Gheorghe Barbu din partea PCR, Elena Teodorescu și Nae Cristescu – PSD, Constantin Agiu și Stere Nichifor – Frontul Plugarilor, precum și Eduard Mirto, Adrian Popescu-Belu și Stelian Tudorică din partea altor grupări politice³.

În timpul alegerilor au avut loc tulburări în mai multe localități ale județului, cum ar fi: Burdușeni, Sărățeni, Gârbovi, Făcăeni etc.⁴ Rezultatele oficiale afirmă că au participat la vot 123 979 cetățeni, din cei 142 234 înscrși pe liste. Cu BPD au votat 100 449, cu PNT-Maniu 10 052, cu PNL-Brătianu 5 599. Ca urmare a acestor rezultate BPD a primit toate cele 9 mandate disponibile⁵.

Numărul membrilor PCR va spori de la 9 961 în decembrie 1946 la 14 101 în decembrie 1947. Situația membrilor celorlalte partide și organizații politice se prezenta astfel în decembrie 1947: PSD – 8 334 membri; Frontul Plugarilor – 16 347; Partidul Național Popular – 3 326; sindicate – 10 670; UTM – 2 416; UFD – 3 246; Apărarea Patrioților – 15 873; ARLUS – 4 851⁶.

În același timp au fost scoase din partid o serie de „elemente necorespunzătoare din punct de vedere moral”⁷. Această politică de epurare a fost practică și în rândurile PSD care în urma alegerilor desfășurate în februarie-martie 1947 a „înlăturat din rândurile sale elementele dușmănoase, ostile intereselor clasei muncitoare sau descompuse politicește”⁸. Presa vremii publică o seamă de „luări de poziție împotriva oportuniștilor și reacționarilor”, precum și în sensul sprijinirii transformării Frontului Unic Muncitoresc în Partid Unic Muncitoresc⁹.

Interesant este faptul că majoritatea populației județului era ocupată cu agricultura, din 317 379 locuitori, doar 7 250 erau salariați în întreprinderile de transporturi feroviare, fluviale, construcții etc. Astfel se explică și numărul mare de membri ai Frontului Plugarilor și importanța acordată inițial acestei formațiuni¹⁰.

Conducerea județului aparținea aproape în totalitate PCR: prefectul – Ion Berca (PCR); primar Călărași – Ștefan Bâțlan (PCR); chestor – I. Văratec (PSD);

¹ *Ibidem*, 4 noiembrie 1946.

² *Ibidem*, 8 noiembrie 1946.

³ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 1/1946, fila 209.

⁴ Sinteză informativă a Direcției Poliției de Siguranță cu privire la tulburările ce au avut loc cu ocazia alegerilor apud *România. Viața politică în documente – 1946*, cit., p. 478.

⁵ Mihai FĂTU, *Un vot decisiv (noiembrie 1946)*, colecția „Biblioteca de Istorie”, București, 1972, p. 236, apud *România. Viața politică în documente – 1946*, cit., p. 509.

⁶ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 11/1947, filele 23, 24, 25.

⁷ Aron PETRIC, Gheorghe TUȚUI, *Unificarea mișcării muncitorești...cit.*, p. 102.

⁸ IDEM, *Frontul Unic Muncitoresc...cit.*, pp. 143-144.

⁹ V. *Ialomița Liberă*, 15 septembrie 1946 sau 22 septembrie 1946.

¹⁰ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 11/1947, filele 23, 24, 25.

Poliție – Dumitru Ungureanu (PCR); inspector general al Consiliului Economic – Stelian Anghelide (PCR)¹.

Întărirea cooperării între cele două partide s-a realizat și cu prilejul alegerilor sindicale care au început în vara anului 1947, desfășurate într-o strânsă colaborare între socialiști și comuniști. Din raportul secției sindicale a Comitetului Județean de partid pe luna august 1947 rezultă că a fost făcută orientarea asupra cadrelor ce vor trebui alese în comitetele de fabrică, de instituție, în grupele sindicale².

Alegerile sindicale s-au desfășurat în cursul lunii septembrie într-un număr de 19 sindicate, fiind aleși în comitete 187 de membri, din care 110 PCR, 16 PSD, 27 alte partide, iar 35 fără partid³. Aceste alegeri au constituit un prilej excelent pentru ca propaganda comunistă să acționeze în vederea excluderii acelor care susțineau pozițiile lui Constantin Titel Petrescu (exemplu fiind alegerile pentru sindicatul mixt din Slobozia la care titeliștii au fost dați afară din sală)⁴.

La 26 septembrie la Călărași a avut loc constituirea Consiliului Județean Ialomița al Sindicatelor. La această ședință au participat din partea CGM Anton Tudor și Alexandru Tudorache. Comitetul ales era format din Mihai Barbu – președinte, Vasile Mateescu – vicepreședinte și alții⁵, comitetul fiind alcătuit din 20 de membri, din care 18 aparținând PCR și PSD, iar ceilalți 2 fără partid. Conform raportului pe luna septembrie al secției sindicale, 13 dintre cei aleși sunt muncitori, 4 funcționari, un medic, un profesor și un lucrător particular⁶.

La 1 octombrie în Sala „Victoria” din Călărași a avut loc o mare manifestație sub auspiciile FUM. În încheierea adunării se arată că la Congresul PSD din octombrie toți delegații ialomițeni vor milita pentru partid unic, aceasta fiind dorința lor. Aceași idee este exprimată și de Gheorghe Barbu, secretar județean al PCR⁷.

Numeroase metode propagandistice și de presiune au fost utilizate pentru a susține ideea unificării celor două partide. Astfel în ziua de 3 octombrie, când vagonul cu delegații PSD din Ialomița urma să fie atașat trenului care ducea delegații regionale la Congresul PSD, comuniștii au organizat un miting care să militeze în favoarea unificării clasei muncitoare⁸.

Dorința de a grăbi această acțiune se observă în majoritatea documentelor vremii. Iată de exemplu planul de muncă al Comitetului Județean Ialomița al FUM pe perioada 1 octombrie-7 noiembrie 1947, care printre altele prevedea:

– întărirea continuă a colaborării PCR și PSD, în care scop ședințele de comitet al Frontului Unic se vor ține săptămânal și ori de câte ori este nevoie pentru a lămurii chestiunile ce se ivesc;

– programarea sarcinilor comune ce stau în fața celor două partide să se facă de comun acord;

¹ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 2/1947, fila 13.

² *Ibidem*, dosar 20/1947, fila 17.

³ *Ibidem*, fila 21.

⁴ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PSD, dosar 20/1947, fila 22.

⁵ *Ialomița Liberă*, 29 septembrie 1946.

⁶ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 20/1947, fila 25.

⁷ *Ialomița Liberă*, 6 octombrie 1946.

⁸ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PSD, dosar 20/1947, fila 17.

– ținerea de ședințe plenare la nivelul fiecărei plăși, cu care prilej se vor redacta și trimite telegrame la Congresul Partidului Social-Democrat în vederea găsirii celor mai practice mijloace pentru grăbirea înlăturării unității politice a partidului unic, cerând totodată vigilență, prin excluderea din Congres a elementelor oportuniste de dreapta¹.

Delegații ialomițeni care au participat la Congresul PSD din 4-9 octombrie 1947, înapoiată în județ, au mers în organizațiile partidului din întreprinderi, instituții și comune, cu care prilej au popularizat hotărârile Congresului. De exemplu în procesul-verbal din 19 octombrie al Plășii Căzănești se arată: „Tovarășii membri ai PSD din organizația plășii Căzănești întruniți în ședință plenară în ziua de 19 octombrie a.c. luând cunoștință de rezoluțiile Congresului General al Partidului Social-Democrat, ne solidarizăm cu rezoluțiile și totodată ne exprimăm devotamentul pentru transpunerea lor în viață². Astfel de plenare au fost organizate în toate centrele de plasă din județ.

Potrivit hotărârilor luate în ședința comitetelor centrale reunite ale PCR și PSD din 12 noiembrie 1947, Comitetul Central al FUM a instituit comisii locale și de sectoare, în vederea pregătirii Partidului Unic Muncitoresc (PUM), conform indicațiilor date de comisia organizatorică. Pentru județul Ialomița au fost instituite trei comisii mixte, după cum urmează³:

– una la nivelul județului formată din: Eugen Călinescu și Ion Călaj din partea PCR, alături de Gheorghe Baci și Constantin Stănescu din partea PSD;

– două locale: una pentru Slobozia formată din Nicolae Nedelcu și Grigore Neagu (PCR), Alexandru Stiuc și Teodor Stănescu (PSD) și una pentru Urziceni formată din Ion Ichim și Mitu Băduț (PCR), Nicolae Dinu și Marinache Dincă (PSD).

Pentru asigurarea condițiilor necesare activității de înlăturare a organizațiilor unice, comisia centrală de organizare a PUM a stabilit ca în județele mai mari, în funcție de numărul centrelor industriale și a localităților urbane mai importante să fie create mai multe comisii mixte, precum și un număr corespunzător de echipe ajutoare. Astfel în Ialomița, pe lângă Comisia Județeană și cele două comisii mixte locale, la Slobozia și Urziceni, au mai fost constituite încă 8 echipe ajutoare în localitățile Călărași, Fetești, Urziceni, Țândărei, Slobozia și Ciulnița, acestea fiind formate din elementele cele mai active ale ambelor partide⁴.

La începutul lui decembrie se trece la alegerea comisiilor mixte pe întreprinderi și instituții, cartiere și sate. Astfel încât din Raportul Comitetului Județean privind pregătirea PUM rezultă că la 6 decembrie 1947 la nivelul județului au fost convocate comisiile mixte, precum și un grup de 158 de „instructori”, din care 91 ai PCR și 67 ai PSD, care au fost temeinic instruiți în vederea realizării sarcinilor ce și le-au propus pentru pregătirea unificării⁵.

La 14 decembrie comisiile alese, precum și instructorii județeni și de plasă au fost din nou convocați pentru instruire, aceasta făcându-se pe 3 centre: Călărași, Urziceni și Slobozia. Aici sub directă conducere a membrilor comisiei mixte jude-

¹ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 4/1947, fila 46.

² *Ibidem*, fila 10.

³ *Scântea*, 30 noiembrie 1947.

⁴ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 4/1947, fila 82-85.

⁵ *Ibidem*, dosar 6/1947, fila 243.

țene au fost instruiți în ceea ce privește prevederile platformei partidului unic și importanța acestui eveniment¹.

După aceasta membrii comisiilor mixte și instructorii au fost repartizați pe organizații și grupuri de organizații, prelucrându-se totodată planul de lucru care cuprindea celele organizațiilor din județ, stabilindu-se pentru fiecare ziua și ora prelucrării platformei PUM. Au fost înlocuiți pe parcurs cei mai puțin pregătiți, care nu puteau face față unor sarcini atât de importante. Au fost pregătite și controale pentru a vedea realizarea sarcinilor din planul de lucru stabilit².

Expunerea materialelor a început de la birourile și comitetele județene ale PCR și PSD, apoi în comitetele lărgite ale acestor organizații, în sectoare și plăși, apoi în organizații, conform sarcinilor stabilite anterior. Această expunere era făcută de membrii comisiilor mixte de pregătire, tot aceștia conducând și discuțiile pe marginea materialelor prezentate³. De regulă materialul era împărțit în două părți, astfel ca adunările să nu se întindă prea mult în timp, iar materialele expuse să fie pe înțelesul tuturor.

Prelucrarea a început la datele fixate. În cursul lunii decembrie au avut loc 107 adunări, care vor continua până la 11 ianuarie 1948. Din Raportul privind pregătirea PUM pe raza județului Ialomița rezultă că la cele 255 de adunări pentru prelucrarea platformei au participat 90% din membrii Partidului Comunist și circa 60-70% din cei ai PSD. Prelucrarea s-a reușit să se facă în 98% din celule⁴.

Presa a fost folosită intens ca mijloc de propagandă și informare în această perioadă. Un rol important în popularizarea platformei PUM l-a avut ziarul *Ialomița Liberă* care a prezentat toate aceste manifestări și a publicat și analizat fragmente din platformă în toate numerele din luna decembrie 1947. În luna decembrie a fost organizată difuzarea zilnică a unui număr de 5 050 de exemplare din *Scânteia*, față de 2 000-3 000 anterior⁵.

La 10 ianuarie 1948 are loc în cadrul Comitetului Județean al FUM o nouă ședință, la care au participat din partea PCR: Eugen Călinescu, Nicolae Dinulescu, Ion Alexandru, Natu Berman, Ion Georgescu, Mareș Eremia și Nicolae Miron, iar din partea PSD: Gheorghe Baciu, I. Rădulescu, Constantin Stănescu, Ticu Teodorescu și Ludmila Nicolescu⁶. La această ședință s-au stabilit următoarele sarcini:

- verificarea până la 8 februarie a propunerilor de delegați ce vor merge la congres;
- în conducerea tuturor organelor ce vor fi alese să fie elemente verificate;
- în comitete vor fi aleși 9-15 tovarăși, iar în birouri 5 -7;
- pentru Congres vor trebui aleși 7 tovarăși, de preferință să fie muncitori și vor fi aleși până la 25 ianuarie;
- până la 26 ianuarie PUM în județ va trebui să fie organizat;
- întâi se vor alege comitetele pe întreprinderi, apoi birourile de celulă;
- în comitetul județean al PUM să se urmărească alegerea elementelor muncitorești;
- până la Congres nu se primesc membri în PCR sau PSD;

¹ *Ibidem*, fila 94 -98.

² *Ibidem*, fila 243.

³ *Ibidem*, dosar 1/1948, fila 270.

⁴ *Ibidem* dosar 6/1947, fila 243

⁵ *Ibidem*, dosar 21/1947, fila 292.

⁶ *Ibidem*, dosar 1/1948, fila 43.

- adunările să aibă un caracter tovarășesc, fără hore și muzică;
- să se dea atenție mare unificării tineretului, UTS să treacă la UTM ;
- în adunări se vor face moțiuni, angajamente, pentru mărirea producției¹.

Graficul alegerilor este următorul: până la 15 ianuarie verificarea și desemnarea în comitete și celule, iar între 15 și 20 ianuarie se vor face alegerile în organizații și în celule.

Cu ocazia alegerilor efectuate în ianuarie 1948, pe structura organizatorică a PCR, în cele 37 de celule și un comitet, au fost alese un număr de 190 cadre de conducere, dintre acestea 150 erau membri ai PCR, iar 40 ai PSD. Totodată au fost aleși și 100 de delegați pentru adunarea județeană din care 71 erau membri PCR și 29 PSD. În ceea ce privește compoziția socială a delegaților aleși pentru adunarea județeană situația este următoarea: din cei 100, 53 erau muncitori, plugari 22, funcționari 22 și 3 intelectuali².

Pe data de 25 ianuarie s-a ținut la Călărași adunarea generală a delegaților PUM (100) pentru desemnarea delegaților ce vor participa la Congresul pe țară al PUM. Din partea comisiei centrale de organizare a participat Theodor Iordăchescu, ministrul lucrărilor publice³. În numele Comisiei de propuneri a candidaților pentru Congresul PUM, au fost propuși și aleși „într-un entuziasm și aplauze nemaîntâlnite“, următorii: Theodor Iordăchescu (ministrul lucrărilor publice), Constantin Pârvulescu (deputat), Gheorghe Barbu (deputat), Eugen Călinescu (secretar județean PCR), Vasile Mărăcinaru (muncitor CFR), Constantin Stănescu (tipograf), Ifrim Ion (plugar) și Constantin Costăchescu (croitor)⁴.

În zilele de 1-4 februarie au avut loc adunările cu activul de partid în vederea instalării comitetelor județene ale Partidului Muncitoresc Român, care au preluat conducerea și răspunderea întregii munci de partid, comisiile mixte de unificare încetându-și activitatea.

Adunarea activului județean Ialomița a avut loc la data de 1 februarie, la ea participând 188 de persoane (membrii comisiei mixte județene și comisiilor mixte locale, membrii comitetelor județene ale PCR și PSD, secretarii comitetelor de plăși, birouri de celulă și ai organizațiilor unice, reprezentanți ai organizațiilor sindicale și de tineret), din care 129 erau membri PCR și 59 ai PSD⁵. Delegatul Comisiei centrale, Ion Grigorescu, face o analiză a situației politice externe și interne, precum și a concepției organizatorice care a stat la baza unificării celor două partide, arătând că „unificarea a fost realizată pe sistemul organizatoric al PCR, deoarece prin disciplină, fermitate, intransigența de care dă dovadă, este cel mai potrivit pentru timpurile pe care le trăim“⁶.

Comitetul județean al PUM era alcătuit din următorii: I. Alexandru, St. Anghelide, M. Antonescu, S. Bâtlan, N. Berman, I. Călaj, E. Călinescu, C. Costăchescu, N. Dinulescu, D. Dinulescu, Al. Frangulea, I. Georgescu, I. Ichim, N. Ioniță, E. Mares, M. Miron, V. Marinescu, N. Nedelcu, C. Stănescu, S. Tănase, I. Tudor⁷.

¹ *Ibidem*.

² *Ibidem*, dosar 10/1948, fila 199.

³ *Scântea*, 30 ianuarie 1948.

⁴ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 6/1948, fila 56.

⁵ *Ibidem*, dosar 2/1948, fila 41.

⁶ *Ialomița Liberă*, 2 februarie 1948.

⁷ *Ibidem*.

După instalarea comitetului județean, la 4 februarie are loc ședința de birou a acestuia care hotărăște împuternicirea membrilor Biroului pentru a merge în cele 8 plăși ale județului în vederea alegerii și instalării în fruntea acestora a comitetelor de partid unic. Acțiunea s-a desfășurat în întreg județul la data de 8 februarie, când în cele 8 comitete de plasă au fost aleși 88 de membri¹.

Ca rezultat al tuturor acestor activități situația PUM în județul Ialomița, în februarie 1948 era următoarea: 21 666 membri, din aceștia 7 447 provenind din PSD. 2 490 erau femei (aproximativ 11,4%), aproape 3/4 din ele provenind din rândul PCR. Din punct de vedere al compoziției de partid situația era astfel: din cei 21 666 de membri de partid, 5 208 erau muncitori, 13 791 erau diferite categorii de țărani (erau și 698 de chiaburi proveniți din PSD), 812 intelectuali, 1 088 funcționari, 767 mici meseriași și comercianți. Structura organizatorică a județenei de partid era compusă din 8 comitete de plasă, 60 de comitete în întreprinderi și instituții, 57 de celule în întreprinderi, 22 de celule în instituții, 15 celule de cartier și 316 la sate².

În momentul realizării unificării celor două partide pe plan național, în februarie 1948, acest proces se încheiase deja la nivelul județului Ialomița, unde puterea efectivă era exercitată în special de comuniști și de o mică parte a vechilor membri ai Partidului Social-Democrat.

¹ Arhivele Statului – Ialomița, fond Comitetul Județean Ialomița al Partidului Comunist Român – 8 PCR, dosar 1/1948, fila 52.

² *Ibidem*, dosar 1/1948-1950, fila 3.